

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 93/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Patrikom Tulinským, LL.M., advokátom, Štúrova 27, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 5Cbi/5/2020-324 z 30. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd označeným uznesením (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o odpustenie zmeškania lehoty. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nálež, ktorým vysloví porušenie týchto základných práv, zruší napadnuté uznesenie a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v konaní pred všeobecnými súdmi v postavení žalovaného v spore žalobcu – správcu konkurznej podstaty spoločnosti AWT, s. r. o., o určenie neúčinnosti právnych úkonov.
3. Okresný súd vydal 9. júla 2021 rozsudok, ktorým rozhodol v neprospech sťažovateľa. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol 7. apríla 2022 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozsudku podal sťažovateľ dovolanie. Dňa 22. júla 2022 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanie dovolania v lehote 10 dní od doručenia výzvy, pričom výzva obsahovala aj poučenie, že ak nebude poplatok v lehote zaplatený, súd konanie zastaví. Výzva bola právnomu zástupcovi sťažovateľa doručená 29. júla 2022. Sťažovateľ v určenej lehote súdny poplatok nezaplatil.

4. Dňa 22. septembra 2022 doručil sťažovateľ okresnému súdu žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku a súčasne súdny poplatok uhradil. Sťažovateľ žiadosť odôvodnil tým, že 18. júla 2022 sa podrobil v nemocnici operačného zákroku pravého oka z dôvodu výskytu šedého zákalu a z dôvodu korekcie očnej šošovky a súdu predložil lekársku správu z vykonanej operácie. Argumentoval tým, že po operácii bola jeho zraková spôsobilosť značne znemožnená kvôli dlhodobým prudkým bolestiam oka, ktoré bolo po operácii mimoriadne citlivé. Jeho stav mu znemožňoval výkon bežných životných funkcií a bol odkázaný na cudziu pomoc, preto sa išiel od 1. augusta 2022 liečiť do zahraničia ku svojej dcére. Po návrate 19. septembra 2022 ihneď kontaktoval svojho právnik a informoval sa o dovolacom konaní a až vtedy prvýkrát zistil, že bol súdom vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku, s tým, že túto výzvu mu jeho právny zástupca opakovane doručoval. Uvedený poplatok, okamžite ako sa o tejto povinnosti dozvedel, aj uhradil.

5. Okresný súd žiadosť na odpustenie zmeškania lehoty zamietol, pretože dôvody nepovažoval za ospravedlniteľné. Operáciu oka by považoval za ospravedlniteľnú len v prípade, ak by sťažovateľ nemal právneho zástupcu, s ktorým mohol sťažovateľ komunikovať nielen mailom, ale aj telefonicky. Tvrdenia sťažovateľa o poruche mailovej schránky nepovažoval za dôveryhodné a podložené. Proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ namieta príliš formalistický výklad § 122 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý popiera účel a význam tohto ustanovenia a vedie k zjavnej nespravodlivosti. V konaní o veci samej sa vedie spor, v dôsledku ktorého sťažovateľ čelí povinnosti zaplatiť 37 000 eur, čo je zásadný zásah do jeho majetkových práv. Počas celého konania sa staval k veci veľmi zodpovedne vrátane podania dovolania. Až operácia oka mu znemožnila tento aktívny prístup, pričom je zrejmé, že nešlo o jeho ľahostajnosť alebo neostražitosť. Je toho názoru, že splnil všetky podmienky, ktoré § 122 CSP vyžaduje. Jednoduché odôvodnenie okresného súdu spočívajúce v tom, že bol predseda v konaní zastúpený, je nedostatočné. Sťažovateľ poukazuje na judikatúru a literatúru v tejto oblasti a ako príklady ospravedlniteľného dôvodu uvádza náhle ochorenie, nepredvídanú pracovnú cestu, náhlu hospitalizáciu, úraz, chrípku s dlhodobými teplotami a pod. Preto argumentuje, že ak je dôvodom na odpustenie zmeškania lehoty chrípka s dlhodobými teplotami, tak za ospravedlniteľný dôvod možno zaiste považovať aj operáciu očí sprevádzanú dlhodobými prudkými bolesťami. Poukazuje na to, že za ospravedlniteľný dôvod možno považovať nielen objektívne situácie, ale aj situácie subjektívne, a to aj okolnosť stranou alebo jeho zástupcom zavinenú, ak s prihliadnutím na všetky okolnosti by mohla byť ospravedlniteľná (Najvyšší súd Českej republiky, č. k. 22 Cdo 4459/2015). To znamená, že aj prípadná možnosť zatelefonovať si s právnym zástupcom neznamená automaticky, že zmeškanie lehoty nemožno ospravedlniť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

8. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomocí všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony, a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Ústavný súd touto optikou posudzoval aj sťažovateľom označené zásahy do jeho základných práv a slobôd.

9. Inštitút odpustenia zmeškanej lehoty (§ 122 CSP) má odstraňovať tvrdosť zákona a má práve reflektovať na rôzne individuálne životné situácie, pre ktoré strana môže procesný úkon zmeškať. Na druhej strane nemôže byť tento inštitút zneužitý na legitimizáciu nedbanlivosti procesnej strany, resp. jej právneho zástupcu. Rozhodne nemožno spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi. Tieto obmedzenia a ich výklad však nemôžu neprimeraným spôsobom obmedziť jednotlivca v prístupe k súdu. Preto je potrebné sa pri posudzovaní splnenia formálnych podmienok a náležitostí konania vyhnúť prehnanému formalizmu, ale aj prehnanej pružnosti, ktorá by viedla k spochybneniu určitých procesných pravidiel.

10. V tomto konkrétnom prípade to znamená uvažovať o odpustení zmeškanej lehoty v dvoch rovinách, jednak (i) či k zmeškaniu lehoty došlo konaním strany alebo jej zástupcu, ktoré nemožno objektívne tolerovať a nie je objektívne bežné, a jednak, (ii) či by prípadné odpustenie zmeškania lehoty v tomto prípade znamenalo otvorenie dverí pre prípadné zneužitie tohto inštitútu v budúcnosti v obdobných veciach.

11. V uvedenej veci sťažovateľ 18. júla 2022 absolvoval operačný zákrok očí. Argumentuje tým, že trpel bolesťami očí a že nemohol vykonávať bežné životné funkcie. Sťažovateľ si však bol vedomý, že je žalovaným v súdnom spore, a teda že mu jeho advokát môže niečo doručovať. Musel si byť vedomý, že so svojím právnym zástupcom komunikuje, pokiaľ nie telefonicky, tak mailom (ako vyplýva z napadnutého uznesenia). Preto pokiaľ nebol schopný v dôsledku operácie niekoľko dní alebo až mesiacov kontrolovať svoju mailovú schránku, mal o tom svojho zástupcu informovať, pokiaľ sa ten spoliehal na to, že jeho písomné správy sťažovateľa zastihnú. Takisto je bežnou praxou, že advokát si overí, či klient výzvu na úhradu súdneho poplatku dostal a či poplatok uhradil, pretože dôsledok je vážny – zastavenie konania. Preto aj zo strany advokáta išlo o laxný prístup. V neposlednom rade treba konštatovať, že sťažovateľ súdu nepreukázal, že operácia očí a následná rekonvalescencia bola skutočne nezlučiteľná s možnosťou otvoriť si mail a oboznámiť sa s výzvou na zaplatenie súdneho poplatku. Z lekárskej správy vyplýva, že sťažovateľ bol v deň operácie v stabilizovanom stave odoslaný do ambulantnej starostlivosti, čo neevokuje absolútnu nemožnosť vykonávať bežné životné funkcie po dlhšiu dobu. Súd tým však tvrdenie sťažovateľa nebagatelizuje, len konštatuje, že neboli preukázané. Takže v tomto ohľade sťažovateľ súdu nepreukázal naplnenie dôvodov na ospravedlnenie zmeškania lehoty. Aj prípady ospravedlniteľných dôvodov v judikatúre,

na ktoré poukazuje sťažovateľ, sa týkajú práve situácií, ktoré sú nezlučiteľné s vykonaním určitého úkonu (napr. náhla hospitalizácia, dlhodobé vysoké teploty a pod.). Preto možno konštatovať, že hoci sťažovateľ nechtiac zmeškal určitý procesný úkon, dôvody omeškania nemôžu byť tolerované, a to ani na strane sťažovateľa, ani jeho právneho zástupcu.

12. Do budúcnosti by to mohlo znamenať bagatelizovanie procesných lehôt s odôvodnením, že advokát určitú procesnú povinnosť s klientom neodkomunikoval. Vo vzťahu k súdu však advokát a strana, ktorú zastupuje, tvoria jeden celok. Preto ich vzájomná komunikácia musí byť zabezpečená. V tomto konkrétnom prípade sťažovateľ mohol očakávať, že ho jeho advokát môže kontaktovať. Preto mal svojho advokáta na svoj zdravotný stav upozorniť.

13. Na margo rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22 Cdo 4459/2015, na ktoré poukazuje sťažovateľ, možno dodať, že išlo o situáciu, keď strana podala odvolanie v lehote, avšak na nepríslušný súd, ktorý ho až po odvolacej lehote postúpil na príslušný súd. Preto súd konštatoval určité zavinenie strany, avšak ospravedlnil ho. Situácia sťažovateľa však nie je analogická.

14. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd na základe už uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu